

PASTOOR FERNAND MARÉCHAL LAAT

‘Ik had honger en gij hebt mij te eten gegeven. Ik had dorst en gij hebt mij te drinken gegeven.’ Fernand Maréchal doet wat het evangelie volgens Mattheus hem vraagt te doen. Maar hoe meer de pastoor van Zeebrugge de plaatselijke vluchtelingen helpt, hoe meer gouverneur Carl Decaluwé (CD&V) en burgemeester Renaat Landuyt (SP.A) hem verwijten een tweede Calais te creëren. ‘Als je goed probeert te doen, heb je altijd vijanden.’

**Brecht Decaestecker /
Foto's Wouter Van Vaerenbergh**

‘Onmogelijk,’ antwoordt Fernand Maréchal (67) op de vraag of hij nog een uurtje vrij heeft: ‘Mijn agenda zit helemaal vol.’ Wanneer we uiteindelijk toch aan de tafel in de woonkamer van de pastorie zitten – het is al laat – rinkelt zijn telefoon twaalf keer. Telkens weer zijn het mensen die hem vragen of ze kleren of eten mogen brengen. Eén iemand vraagt op welke rekening hij geld kan storten.

Hoe meer Maréchal voor de vluchtelingen doet – als het vriest, mogen ze in de kerk slapen en binnenkort opent hij douches in zijn tuin – hoe meer er zullen komen, beweren Decaluwé en Landuyt. Flauwekul, vindt de pastoor: ‘In Zeebrugge hebben we een paar tientallen vluchtelingen. Dat is al tien jaar zo. Het zijn er een keer wat minder en dan weer wat meer, maar je kunt dat niet vergelijken met Calais, waar ze meteen paar duizend zijn.’

Het is eigenlijk net andersom, denkt Maréchal, sinds vier jaar

‘Als het vriest, leg ik ook mensen te slaap in de kerk. Ik wil niet dat er iemand doodgevroren of onderkoeld teruggevonden wordt.’

‘Tja, wat mag er wettelijk? Iemand níét helpen is ook strafbaar’

pastoor in Zeebrugge en eerder hoofdaalmoezenier in het AZ Sint-Jan in Brugge. Hoe harder de repressie, hoe groter de verontwaardiging van de lokale bevolking en hoe meer ze willen helpen. Als zijn telefoon roodgloeiend staat, dan is dat omdat recent de persoonlijke bezittingen van een groep vluchtelingen vernietigd werden terwijl zijzelf in het politie-commissariaat zaten. Toen ze terugkeerden, waren ze niet alleen hun spullen kwijt: op hun hand stond met dikke stift een nummer geschreven, zoals bij varkens die in de vrachtwagen moeten. Renaat Landuyt, de socialistische burgemeester van Brugge en deelgemeente Zeebrugge, verklaarde na afloop dat hij niet anders kan dan harde maatregelen treffen. ‘Die mensen zijn de voorbode van een veel grotere groep,’ zo zei hij in Het Laatste Nieuws. ‘Vooruitgestuurd om na te gaan of Zeebrugge een alternatief is voor Calais.’

Fernand Maréchal «Onder onze vrijwilligers zitten een paar rasechte socialisten, maar sommigen riepen dat ze hun partijkaart wilden verscheuren. Ik heb hun dat afgeraden. Ik zei: ‘Dat is een emotionele reflex, wacht nog even.’ Maar het stemde me blij te zien dat er onder de socialisten toch nog goede mensen zijn.»

HUMO Wat is hier toen eigenlijk juist gebeurd?

Maréchal «Elke morgen rond tien uur krijgen de vluchtelingen een ontbijt van een groep vrijwilligers. Die vrijdagochtend arriveerden een paar combi's om hen op te pakken. De vrijwilligers vroegen: ‘Mogen ze eerst nog eten?’ Dat mocht. De agenten hebben rustig gewacht. Daarna vlogen ze allemaal de combi in. Ze lieten het grootste deel van hun persoonlijke bezittingen liggen, net als het materiaal waarmee ze zich beschermen tegen koude, wind en regen. Tien minuten later passeerde een vuilniswagen:

alles werd daarin gegooid. Eén iemand nam foto's, maar werd meteen geïntimideerd door een agent die zei: ‘Als je dat publiceert, zul je in de problemen komen.’ Een jurist gaat nu onderzoeken wat we kunnen doen. Als een rechter beslist dat dit niet meer mag, dan kunnen we een precedent scheppen.

»Ik ga een straffe uitspraak doen: het nazisme is blijkbaar nooit weggeweest. In het denken van sommige mensen zit nog altijd een nazistisch trekje. Als mensen zeggen: illegalen zijn criminelen die je moet liquideren, dan is dat onmenselijk.»

HUMO Wie zegt dat?

Maréchal «Mensen die het niet met mij eens zijn. Maar als je zegt dat je mensen geen eten meer mag geven, dan zeg je eigenlijk ook dat ze mogen creperen van de honger. Sommigen hebben geen historisch besef: zeventig jaar geleden gingen de Vlamingen op de vlucht naar Nederland, Frankrijk, Engeland... En hoeveel duizenden

Vlamingen zijn niet naar Canada en de Verenigde Staten getrokken? Dat waren economische vluchtelingen, en dat vinden we allemaal normaal. Maar als iemand naar hier komt of naar Engeland wil in de hoop een beter leven te hebben, zijn we bang dat we hier alles zullen verliezen.»

HUMO Wat dacht u toen gouverneur Decaluwé de bevolking opriep om de vluchtelingen geen eten meer te geven?

Maréchal «Ik vond het verschrikkelijk. Ik dacht: ‘Hoe kán dat nu? Zijn we nog wel in België?’ Dat is toch wat Assad in Syrië doet? Hij laat de dorpen met mensen die hij kwijt wil, insluiten, zodat de bevolking verhongert. Het kan toch niet dat wij hier mensen laten verhongeren? Als je de vluchtelingen niet helpt, gaan ze zélf op zoek naar eten. Dan krijg je pas overlast. Er ontstaat een tweede Calais als je die mensen aan hun lot overlaat.

LAAT DE VLUCHTELINGEN TOT HEM KOMEN

»Door hun eten en bescherming te geven, hou je de boel onder controle. Dat kan zonder al te grote inspanningen. Er staan in Zeebrugge verschillende hangars leeg. Op het strand is een gebouwtje met douches en toiletten voor de toeristen in de zomer. Waarom doen ze dat niet open? Bij gebrek aan initiatieven vanwege de overheid, nemen we met een groep vrijwilligers zelf het heft in handen. Ik krijg nu hulp van Caritas International, Dokters van de Wereld en het Centrum Algemeen Welzijnswerk van Oostende. Ondertussen zijn ook drie mensen van de Vluchtelingencommissie van de Verenigde Naties langsgekomen om te kijken wat ze voor ons kunnen doen.»

HUMO En wat kunnen zij doen?

Maréchal «Gezinnen herenigen. Ze kunnen achterhalen of die mensen ergens familie hebben. Dat is een meerwaarde voor het infopunt dat ik heb opgericht, in het zaaltje naast mijn huis. Het zal bemand zijn door dokters, verpleegkundigen, sociaal assistenten en juristen. En in de tuin komt binnenkort een container met douches. Twee keer per week zal het infopunt open zijn en kunnen de vluchtelingen douchen.»

HUMO Mag dat wettelijk?

Maréchal (zucht) «Tja, wat mag er wettelijk? Iemand niét helpen is ook strafbaar, dan pleeg je schuldig verzuim. Ik help mensen die in nood zijn. Mijn hoofd, mijn hart en mijn geloof zeggen dat ik dat moet doen.

»Als het vriest, leg ik ook mensen te slaap in de kerk. Ik wil niet dat er iemand doodgevoren of onderkoeld teruggevonden wordt. Maar een kerk dient daar eigenlijk niet voor. Er zijn geen sanitaire voorzieningen. Voor een paar nachten lukt het wel, maar langer zou niet verantwoord zijn.

»Je zou denken dat iemand de nodige opvang voorziet, maar het gebeurt niet. Hoe is het kamp in Calais ontstaan? Omdat de overheid niets deed. De vluchtelingen zijn zichzelf dan maar beginnen te organiseren en hebben kampen ge-

bouwd. Dat zal hier ook gebeuren als niemand iets doet. Maar de overheid redeneert vanuit een machtspositie: ze vinden dat die vluchtelingen hier weg moeten. Ze zien hen niet als mensen in nood, maar als mensen die moeten verdwijnen. Ik redeneer vanuit naastenliefde en medemenselijkheid.»

HUMO Carl Decaluwé en Renaat Landuyt zeggen niet dat de vluchtelingen moeten verdwijnen, maar wél dat ze zich bij Fedasil in Brussel moeten registreren en op een legale manier asiel moeten aanvragen.

Maréchal «Je krijgt die mensen niet in Brussel door hen voortdurend op te jagen. Zij willen dat de vluchtelingen hier wég zijn. Zeggen dat je hun geen eten meer mag geven, is toch niet hetzelfde als zeggen dat ze naar Brussel moeten gaan? Kijk: vóór Kerstmis gaven we de vluchtelingen nog geen eten. Op een ochtend ontdekte ik dat er een kip uit mijn tuin verdwenen was. Bij de kinderboerderij waren er ook drie weg. Toen bleek dat een groep asielzoekers die aan het braden waren. Als ze bij mij hadden aangebeld om te zeggen dat ze honger hadden, dan hadden we dat anders opgelost. Ik dacht: we moeten hier iets op vinden, anders zullen er nog van die voorvallen zijn.»

HUMO De gouverneur en de burgemeester zeggen dat u zo de mensenhandelaars helpt.

Maréchal «Ze zeggen dat ik naïef en dom ben. En dat ik illegaal help. Maar de organisaties waarmee ik samenwerk, zijn overal ter wereld actief. Nooit vragen die zich bij het bieden van hulp af of iemand legaal of

‘De overheid ziet de vluchtelingen niet als mensen in nood, maar als mensen die moeten verdwijnen.’

illegaal is. Een mens in nood moet je helpen, of hij nu legaal of illegaal is. We zeggen ook altijd duidelijk dat onze hulp tijdelijk is, en dat we hier geen duizend mensen kunnen onderhouden. Ze begrijpen dat.»

HUMO Bent u naïef?

Maréchal «Ik lig er niet van wakker als ze me zo noemen. Alleen wie angstig is, zegt dat. Angst verlamt. Terwijl naastenliefde net inspiratie en energie geeft.»

HUMO Waarom zijn de beleidsmakers zo angstig?

Maréchal «Politici moeten ervoor zorgen dat ze populair blijven. Daar zijn ze de hele dag mee bezig, want over twee jaar zijn het verkiezingen en moeten ze verantwoording afleggen. Mij kan het niet schelen of ik populair ben.»

HUMO Denk je dat ze meer stemmen zullen krijgen door wat ze nu zeggen en doen?

Maréchal «Dat weet ik niet. Ik merk wel dat ik steeds meer enthousiaste reacties krijg, telkens als zij zeggen dat ik verkeerd bezig ben.»

HUMO Vindt u het jammer

dat u geen burgemeester hebt die zegt: ‘Wir schaffen das’?

Maréchal «Ja. Of toch op zijn minst iemand die zegt: ‘We willen die mensen niet aan hun lot overlaten.’ We hebben aan het OCMW van Brugge gevraagd of ze konden meewerken aan ons infopunt, maar we kregen een njet. Ze wilden niet met ‘illegalen’ werken – achter dat woord verstoppen ze zich. Vorige week kwam één van onze meest actieve vrijwilligers op het idee om een voetbalwedstrijd te organiseren. We huurden de sportzaal zodat iedereen zich kon douchen. Sommige vluchtelingen herkende je nadien niet meer (lacht). Deze week wilden we hen opnieuw laten voetballen, maar het mag niet meer. De overheid probeert ons stokken in de wielen te steken. Zij vinden het dom wat wij doen, en dat proberen ze ons op die manier duidelijk te maken.»

HUMO Komt het ook omdat Knokke amper 2 kilometer verderop ligt?

Maréchal «Dat speelt zéker een rol. Daar mag al helemaal geen asielzoeker te zien zijn.»

HET BELOOFDE LAND

HUMO Wie zijn de vluchtelingen in Zeebrugge eigenlijk?

Maréchal «Zo’n 90 procent zijn mannen uit Iran. Ze komen allemaal uit dezelfde streek en beweren christen te zijn. Gisteren vroeg ik hun of dat wel waar was, en toen lieten er een

‘Ze hebben stenen naar mijn huis gegooid, en bommetjes voor de deur laten ontploffen. Die lui mogen ook hun pleziertje hebben, denk ik dan’

paar hun doopbewijs zien. In Iran worden ze als christen geïdificeerd. Ze beweren dat ze familie in Engeland hebben. Of dat waar is weet ik niet. Zij willen familie weleens ruimer zien dan wij.»

HUMO Zitten er soms gezinnen met kinderen tussen?

Maréchal «Nee. De manier waarop ze in Engeland proberen te raken, maakt het zo goed als onmogelijk om kinderen mee te nemen – ze binden zich soms vast onder de vrachtwagens.»

HUMO En raken ze ooit in Engeland?

Maréchal «Soms wel, tot mijn grote verbazing, want er zijn veel controles. Een tijdje geleden waren hier drie minderjarige broers en die waren op een nacht alle drie verdwenen. Volgens een tolk met wie ik af en toe contact heb, zaten ze in Engeland.»

HUMO Eén vluchteling zei tegen onze fotograaf: 'Als ik 6.000 pond betaal, ben ik over het Kanaal.'

Maréchal «Dat zijn enorme bedragen, maar het verbaast me niets.»

HUMO Er zijn dus mensensmokkelaars actief?

Maréchal «Ja. De politie zou zich dan ook beter bezighouden met het opsporen van die smokkelaars. Met hen zou veel van de overlast verdwijnen. Sommige vluchtelingen hebben me verteld dat hele delen van het kamp in Calais in handen van mensensmokkelaars

zijn. Daar is echt sprake van maffiapraktijken.»

HUMO Carl Decaluwé zei onlangs in De Morgen schadde voor de haven van Zeebrugge groot is.

Maréchal «Dat kan niet anders. Het gebeurt geregeld dat de vluchtelingen of de mensensmokkelaars schade berokkenen aan de vrachtwagens. Aan de zeilen, bijvoorbeeld. Maar het is niet zo dat er geen schade meer aangericht zal worden als ik die mensen geen trui of boterhammen meer geef.

»We proberen de vluchtelingen trouwens uit te leggen dat Engeland niet het beloofde land is. Daar zijn ook getto's en verpauperde stadsdelen. En het regent daar nog meer dan bij ons (*lacht*). Maar soms lijkt het of ze gebrainwasht zijn door die mensensmokkelaars.»

HUMO In Calais is de politie meedogenloos.

Maréchal «Klopt, ik hoop dat het hier nooit zover zal komen. Nu, de politie van Brugge en de Zeevaartpolitie zijn al lang met vluchtelingen bezig en ik heb het gevoel dat ze dat met meer respect doen.

»Maar er is versterking gekomen van de federale politie. Daar zitten agenten bij die hardhandig optreden, nummers op de handen van mensen schrijven en geen respect hebben voor persoonlijke bezittingen. Steeds opnieuw worden die vluchtelingen opgepakt en krijgen ze een papier waarop – in het Nederlands – staat dat

ze het land moeten verlaten. Maar ze willen niets liever. Ze willen naar Engeland. De overheid denkt: als we ze geregeld oppakken, zullen ze het wel beu worden en verdwijnen. Maar ze zullen het niet beu worden. Zolang er in Zeebrugge een verbinding met Engeland is, zullen er vluchtelingen toestromen. Zie ook: Calais, Duinkerke en Hoek van Holland. Toen er in Oostende nog zo'n verbinding was, trokken daar ook vluchtelingen naartoe.»

HUMO Het blijft me verbazen dat Franse, Belgische en Nederlandse regeringsleiders daar niet over rond de tafel gaan zitten met de Britse regering, om samen een oplossing te zoeken.

Maréchal «Op Europees vlak is het vluchtelingenbeleid één grote chaos. Het lijkt echt nergens naar. Het zou al veel oplossen mocht Europa de nodige steun geven aan de vluchtelingenkampen in Jordanië, Libanon en Turkije, zodat de mensen daar tijdelijk een menswaardig bestaan kunnen hebben. Maar dat doen ze niet. Al maanden zitten ze allemaal naar elkaar te kijken. De ene wordt bang, de andere ook, en ze beginnen hun grenzen te sluiten.»

MONSEIGNEUR ROMERO

HUMO Zijn er ook inwoners van Zeebrugge kwaad op u?

Maréchal «Natuurlijk. Er zijn altijd mensen die het begrip naastenliefde niet kennen, die denken: *ikke, ikke, ikke*, en de rest kan stikken. Anderen zijn echt bang. Ze klampen me aan: 'Maar Fernand, wat doe je toch? De toestroom van illegalen zal niet meer te stelpen zijn.' Maar we doen dit nu al weken en toch zijn er niet meer dan anders. In de pers verschijnt dat er 300 arrestaties geweest zijn, maar sommige vluchtelingen hebben ondertussen al drie of vier nummers op hun hand staan. Het zijn steeds dezelfde die worden opgepakt.»

HUMO Bent u niet bang dat sommige mensen geweld tegen u zullen gebruiken?

Maréchal «Ik hou er rekening

mee dat zo iets kan gebeuren, maar ik ben er niet bang voor. Ze hebben al stenen en slijk naar mijn huis gegooid, en bommetjes voor de deur laten ontploffen. Die lui mogen ook hun plezierje hebben, denk ik dan. Misschien is het hun manier om frustraties af te reageren.»

HUMO Wat drijft u om door te gaan?

Maréchal «Mijn inspiratiebron is monseigneur **Oscar Romero**, de aartsbisschop van El Salvador. Hij koos er altijd voor om de zwaksten te helpen. Daarbij ondervond hij ook enorm veel tegenstand van de politieke macht. Als je goed probeert te doen, heb je altijd vijanden. Gelukkig zijn we hier nog beschaaft: we staan niet met getrokken messen tegenover elkaar. Ik maak geen ruzie met de burgemeester. Als hij voor mijn deur staat, zal ik hem binnenlaten en met hem praten.

»Weet je, ik heb altijd een voorkeur gehad voor mensen die geen stem hebben. In mijn studententijd ben ik gaan kijken naar hoe de Palestijnen onderdrukt werden door de Israëli's. In 1972 had het Israëli'se leger een paar dorpen in Libanon platgebombardeerd. Ik ben toen in de koffer van een auto over de grens gesmokkeld. Ik wilde met eigen ogen zien wat er gebeurd was.»

HUMO Zijn Renaat Landuyt en Carl Decaluwé in uw ogen een goede socialist en een goede christen?

Maréchal «Soms denk ik: dit strookt toch niet met jullie ideologie? Maar het is niet aan mij om daarover te oordelen. God zal beslissen of ze goed gehandeld hebben. Wel valt het me op dat de gouverneur op de vingers is getikt door zijn voorzitter **Wouter Beke**, en dat **John Crombez** nog niet tegen Renaat Landuyt gezegd heeft: 'Ben je nu niet wat te ver gaan?' Wat toch een normale reactie was geweest op dat incident met de persoonlijke bezittingen van enkele vluchtelingen. Misschien liggen de verhoudingen binnen de socialistische partij anders?» **H**